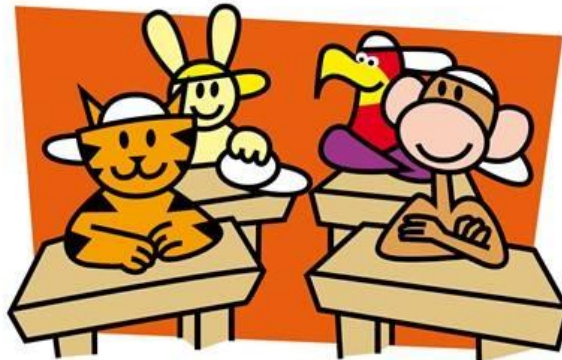

Kanjerprotocol

Zo zijn onze manieren

De Meern, 2019

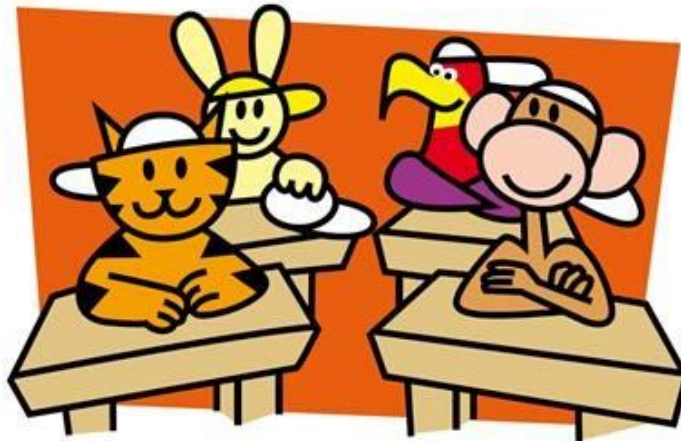
Dit kanjerprotocol is opgesteld om goed te kunnen reageren op situaties waarin ongewenst gedrag wordt vertoond. Dit protocol sluit aan bij de Kanjerboeken en de Kanjertraining. Het zijn feitelijk fatsoensafspraken. Tevens fungeert dit document als een antipestprotocol.

De wereld van vertrouwen

De Krullebaar gaat uit van de kernwaarden vertrouwen, verbinden en verwonderen. Met elkaar streven we na dat ieder kind mag zijn wie hij/zij is en dat alle kinderen en andere betrokkenen bij school harmonieus met elkaar omgaan. Wij gaan er vanuit dat kinderen te vertrouwen zijn en dat zij vertrouwen hebben in elkaar en in de leerkrachten. Ook de Kanjertraining gaat uit van een wereld van vertrouwen, waarbij een ieder het beste met een ander voor heeft. Je zegt wat je doet en je doet wat je zegt.

Waarom dit protocol?

We gaan uit van een wereld van vertrouwen, maar krijgen in de praktijk, bewust of onbewust, helaas te maken met ongewenst gedrag. Met dit protocol willen we onze manier van werken, De kanjertraining, beschrijven. Daarnaast gaan we in op de basishouding van de leerkrachten, kinderen en ouders en geven we de grenzen van het gedrag op De Krullebaar aan, met de consequenties.

De uitgangspunten

De Kanjerafspraken

De school streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de Kanjerafspraken anderzijds.

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar en blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school “de baas/ het gezag” en de ouders zijn dat thuis. Het belang van de eigen houding binnen een situatie of conflict wordt duidelijk gemaakt en hiernaar kijken en op reflecteren wordt gestimuleerd.

We tonen een positieve basishouding. Toekomstgericht, zonder af te doen aan wat er is gebeurd. Wat wil je de volgende keer anders doen? Handel vanuit de wereld van vertrouwen.

Petten

De Kanjertraining gaat er van uit dat het gedrag van kinderen is te beschrijven met de hulp van vier gekleurde petten. De witte pet wordt gedragen door kinderen die zichzelf zijn, en daarbij te vertrouwen zijn. Daarnaast zijn er ook petten die minder gewenst gedrag aangeven. De zwarte pet past bij bezig/overheersend gedrag, de rode pet past bij leuk doen ten koste van een ander en de gele pet past bij (te) bang/angstig gedrag.

De kinderen leren het verschil tussen deze petten (en de bijbehorende gedragingen) en leren ze te herkennen bij zichzelf en bij anderen.

Naast deze basispetten zijn er ook mengvormen van het gedrag te herkennen voor de kinderen, een witte pet bij een zwarte pet zorgt namelijk voor initiatief/leiding nemen in gedrag (zie afbeelding hieronder).

De Kanjertraining richt zich op meer dan pesten alleen. Kinderen leren om te gaan met vervelend gedrag van een ander. Kinderen die zich misdragen, worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen.

De meeste kinderen bedoelen het goed, maar “het kan er behoorlijk brutaal uitkomen”. Daarin wijkt een kind niet af van veel volwassenen. Als zoiets zich voordoet, dan is het goed dat het kind wordt gecorrigeerd. Omdat leerkrachten (en ouders) niet alles zien, is het van belang dat kinderen zelf ook enige zelfredzaamheid vertonen. Kinderen kunnen best aan elkaar vertellen dat ze last hebben van bepaald gedrag. Wanneer we handelen vanuit de wereld van vertrouwen gaan we er van uit dat de meeste kinderen niet de intentie hebben vervelend te willen doen en zijn op dit niveau de meeste problemen op te lossen.

In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Dit gebeurt met gedragsrollen met behulp van de verschillende petten. Kinderen leren stevig te staan, de ander aan te kijken en te zeggen: “Ik vind dit vervelend, Wil je ermee stoppen?” Vervolgens lopen ze naar een andere leerling die ze kunnen vertrouwen (een “maatje”, een “buddy”). Daar gaat de leerling niet zeuren, maar gaat samen met de buddy/ het maatje iets anders doen. Als het op deze manier niet oplost, dan gaat de leerling samen met zijn maatje naar de juf of meester. Tijdens dit rollenspel hebben medeklasgenoten de neiging om te giechelen om het grensoverschrijdend gedrag van de uitdager. Aan deze leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat dit giechelgedrag het pestgedrag van de uitdager versterkt. Ze geven als het ware “benzine” aan een vervelend lopend motortje. De leerlingen leren geen voeding (benzine) meer te geven aan vervelend gedrag. Zo oefent niet alleen de gepeste, maar ook de omstander.

Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan zal de school kiezen voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet, en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

Geen dader – slachtoffer

De school kiest er niet voor om kinderen te beoordelen als behorend bij “kwaad of goed”. Ieder mens maakt weleens fouten. De weg van de mens, en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedingsplicht evenals leerkrachten. In gesprek met kinderen (en ouders) wordt de

voorwaarde gehanteerd dat binnen de kaders van de Nederlandse wetgeving veel mag zolang je rekening houdt met elkaar. Jij hoeft je niet onveilig te voelen door het gedrag van de ander, en die ander hoeft zich niet onveilig te voelen door jouw gedrag. Kortom: je gedraagt je.

Deze anderen zijn:

1. Klasgenoten en andere leerlingen op school
2. De leerkrachten, de directie, de ouders van andere kinderen
3. Ouders

Wereld van vertrouwen

Het uitgangspunt van de Kanjertraining is dat iedereen handelt vanuit vertrouwen: Kinderen, leerkrachten, ouders.

Wanneer je te vertrouwen bent zeg je wat je doet en doe je wat je zegt. Je houdt rekening met jezelf en de ander. Je bent eerlijk: Je doet als de witte pet.

Wanneer er iets mis gaat gaan we ervanuit dat dit niet de bedoeling was en wordt de kans geboden om in de wereld van vertrouwen te blijven door uit te laten leggen wat wél de bedoeling was.

Is het wél de bedoeling te handelen vanuit de wereld van wantrouwen, wordt het kind hierop aangesproken en wordt er contact met ouders opgenomen.

Samen met ouders wordt er gepraat over een oplossing die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

Motor en benzine

Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): "Geef geen benzine aan lopende motortjes."

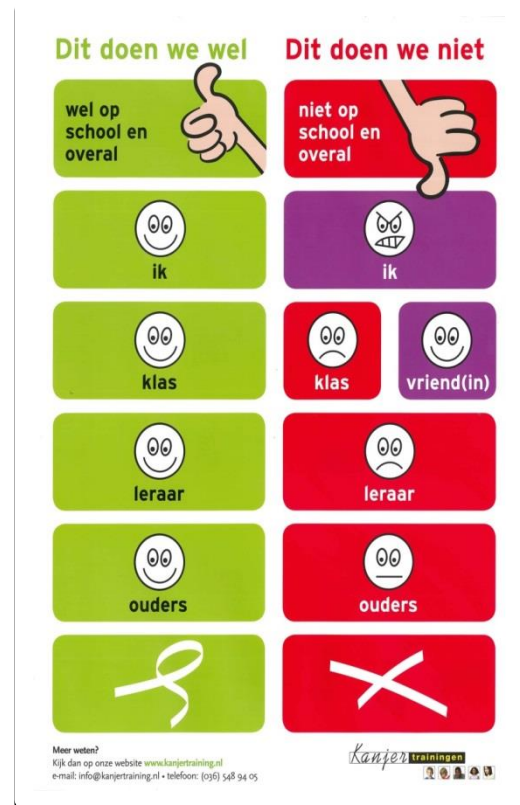
Wanneer je meegaat in het gedrag van een uitdager (motor) geef je de uitdager nieuwe moed ongewenst gedrag te blijven vertonen (je geeft benzine). Laat je de uitdager met rust en ga je niet in het gedrag mee, zal dit stoppen.

Plagen of pesten?

In een ideale wereld is er geen sprake van plagen of pesten, maar helaas is de werkelijkheid wel eens anders. Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Het meest eenvoudig onderscheid is dit: Plagen gebeurt in het zicht van de leerkrachten. Pesten gebeurt achter de rug van leerkrachten. Daarom weet een leerkracht zelden uit zichzelf wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover worden geïnformeerd door de leerlingen zelf.

Definitie van pesten: Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel) die op hem of haar zijn gericht, en waarbij de macht ongelijk is verdeeld.

De Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen dat een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen. En als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn (cruciaal in het ontstaan en het in stand houden van pesten zijn de reacties van leeftijdsgenoten op de pester) Zolang deze het pesten blijven aanmoedigen, is het voor de pester moeilijker om hiermee

te stoppen. Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest worden dan wanneer er een onveilige sfeer heerst, waarin kinderen zich moeten bewijzen en bezig zijn met hun status in de groep).

Pesten gebeurt per definitie achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een vader/moeder, juf of meester. Dat betekent dat er goed moet worden samengewerkt tussen school en ouders enerzijds en dat kinderen moet worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

Preventie

Met behulp van de Kanjerlessen doet de school aan preventie. Kernpunten in de aanpak:

1. Het naleven van de Kanjerafspraken.
2. Denk goed over jezelf en de ander.
3. Pieker niet alleen, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.
6. De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil.
  - 6a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
  - 6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook “de eigen gang” mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een maatje (bemiddeling).
8. Het invullen van het sociogram om de groepsdynamiek in beeld te krijgen.

Vanaf groep 5 wordt daarnaast ook de Sociale Veiligheidslijst door de kinderen ingevuld waaruit de leerkracht kan opmaken hoe de onderlinge verhoudingen liggen, of de kinderen zich veilig voelen in de klas en of er sprake is van pestgedrag.
9. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

Basishouding

Het gedrag van leerkrachten

- U mag verwachten dat de leerkrachten van de school respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder.
- U mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "Een goed voorbeeld doet goed volgen."
- U mag verwachten dat de leerkrachten twee gedragstalen weten te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de straatcultuur* (= directief: duidelijk, helder en grens stellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect (richt zich op het geven van inzicht). Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.
- Doet zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.
- Leerkrachten houden ouders op de hoogte van de situatie in de klas en nemen zo nodig met ouders individueel contact op.

*N.B. de leerkracht gedraagt zich niet volgens de normen van de straatcultuur, maar weet dat er heel duidelijk een grens moet worden gesteld aan de mentaliteit van de straat. Geen overleg, geen onderhandeling, niet ingaan op: "Ja...maar!"

Er is als het ware een voortdurende strijd tussen de mentaliteit van de straatcultuur en de cultuur van wederzijds respect. Feitelijk gaat het om de vraag die al duizenden jaren bestaat of geweld loont of niet. Aan de kant van de straatcultuur heb je de opvatting: "The winner takes it all." Ben jij de sterkste, dan kun jij bepalen wat een ander moet doen. In het midden, tussen de straatcultuur en de cultuur van wederzijds respect, plaatsen we de opvatting "oog om oog, tand om tand." In deze opvatting loont geweld niet, omdat je met gelijke munt wordt terugbetaald. Bij de cultuur van wederzijds respect heb je de opvatting: "van de meeste tegenslag in het leven kun je leren." Heb respect voor elkaar. Denk win-win. Doe elkaar recht. Ik voel mij goed als we een oplossing hebben gevonden waarbij jij je ook goed voelt. Doe aardig en welgemanierd. In deze opvatting wordt geweld zinloos.

Corrigeren op school

De leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar bedoelingen van het kind.

Als het gedrag wel vervelend bedoeld is en het kind niet wil meewerken aan een oplossing, wordt contact opgenomen met ouders.

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is. Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot

belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Het gedrag van ouders

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd.

Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

- *U oefent zich in zelfbeheersing.*
Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen. Besef welke boodschap u uitzendt wanneer u zich misdraagt in aanwezigheid van andere kinderen.
- *U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.*
Dat doet de school ook over u en uw kind. Wees ervan bewust dat hoe u thuis over anderen spreekt, mede de sfeer in de klas en het handelen van uw kind kan bepalen.
- *Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met de school.*
Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.
- *U onthoudt zich van kwaadsprekerijen op internet, in groepsapps en aan het hek/ op het plein.*

Wees bewust van:

- Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
- Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) wanneer ouders op dezelfde lijn zitten als de school.
- Een kind kan verschillende petten op hebben en kan in verschillende situaties anders reageren. Op school gaan we uit van goede intenties en handelen vanuit de wereld van vertrouwen.

Het gedrag van kinderen

Het uitgangspunt van de Kanjertraining is dat iedereen handelt vanuit vertrouwen: Kinderen, leerkrachten, ouders.

Wanneer je te vertrouwen bent zeg je wat je doet en doe je wat je zegt. Je houdt rekening met jezelf en de ander. Je bent eerlijk: Je doet als de witte pet.

Wanneer er iets mis gaat gaan we ervanuit dat dit niet de bedoeling was en wordt de kans geboden om in de wereld van vertrouwen te blijven door uit te laten leggen wat wél de bedoeling was.

Kinderen stellen zelf grenzen door:

- Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet.
- Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?
- Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon) je doet als de witte pet.
- Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maakt een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.

- Zorg ervoor dat jezelf geen benzine geeft. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger.
- Stopt het niet? Weten jij en je maatje geen oplossing? Dan stap je naar de juf of meester toe.

Op social media volg je dezelfde gedragslijn. Besef dat alles op social media blijvend is.

Dit spreken we af:

**KANJER
AFSPRAKEN**

Tips voor de kinderen:

1. Spreek met respect over je ouders. Uiteindelijk bepalen jouw ouders wat wel en niet kan.
2. Spreek met respect over je school. Uiteindelijk bepalen de leerkrachten wat wel en niet kan op school.
3. Spreek met respect over je klasgenoten. Beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. Je juf/meester is hiervoor het aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is.
4. Spreek met respect over jezelf. Ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek dan met je ouders en/of je juf/meester.
5. Beheers je op social media. Besef dat alles wat je post blijvend is en je daarmee een beeld van jezelf neerzet.
6. Wil ik stoer zijn? Dan ga ik op vechtsport.
7. Wil ik de baas spelen? Ik vraag een hond.
8. Verveel ik me? Dan verzin ik zelf een leuk plan.
9. Pest ik omdat ik bang ben zelf gepest te worden? Dan stop ik daarmee en vraag ik hulp om mezelf op een positieve manier beter te voelen.

Veiligheid waarborgen

In het kader van schoolveiligheid richten scholen de blik vooral op de veiligheid van leerlingen. Maar ook voor de medewerkers moeten de werkomstandigheden veilig zijn. Onderwijsinstellingen zijn hiertoe verplicht onder meer op grond van de Arbowet, waarin een aantal voorschriften is opgenomen. Daarnaast zijn in de onderwijscao's afspraken gemaakt om de sociale veiligheid in scholen te waarborgen.

Het moet hoe dan ook duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag.

De school heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. "Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade. Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?"

Soms is er geen sprake van een wereld van vertrouwen, maar wordt er gehandeld vanuit wantrouwen. Kinderen vertonen dan opzettelijk ongewenst gedrag (wangedrag) of willen/kunnen er niet mee stoppen nadat hierom gevraagd is. Bij dit gedrag gaan we over tot andere maatregelen, uiteraard houden we altijd rekening met de situatie en de aard van het kind.

Omgaan met agressie

Uitgangspunten

1. Leerlingen, ouders/verzorgers en derden gedragen zich respectvol ten opzichte van de medewerkers, het gebouw en de voorzieningen.
2. Alle medewerkers zijn geïnformeerd over het beleid van de school inzake agressie en geweld tegen het personeel en kinderen en over hun rol en verantwoordelijkheden.
3. Alle ouders en leerlingen zijn geïnformeerde over het schoolveiligheidsbeleid en over waar informatie is te vinden (bijv. website, schoolgids).
4. We hanteren een zero-tolerancebeleid ten aanzien van agressie. Dat betekent dat wij leerlingen of ouders altijd aanspreken bij agressief gedrag. Medewerkers steunen elkaar daarin. Hoe sneller een medewerker een incident opmerkt, des te groter de kans is het incident te voorkomen.
5. Indien gewenst worden de medewerkers getraind in het voorkomen van en omgaan met ongewenst gedrag.

Wat verstaan we onder agressie en geweld?

Agressie en geweld betreft het opzettelijke aanbrengen van schade aan materialen of personen en/of het overschrijden van grenzen en normen en waarden. Het kan zich uiten in (non)verbale agressie, persoonsgerichte bedreiging, fysieke agressie en agressie op objecten. In het volgende schema beschrijven de gedragingen die we rekenen tot agressie en geweld.

Bij het stoppen of afbouwen (de-escaleren) van spanningsvolle situaties denken we aan de volgende stappen:

1. Eigen veiligheid eerst.
Neem nooit risico's. De leerkracht bepaalt zelf wanneer hij/zij het gesprek aangaat, het contact verbreekt, het gesprek beëindigt, weggaat, hulp inschakelt of alarm slaat.
2. Kalmeren.
Probeer de ander te kalmeren. Dat doet u door de strijd te negeren, contact te maken en actief te luisteren. Neem de ander serieus. Soms is inmenging van een collega in een gesprek nodig en noodzakelijk.
3. Grens aangeven.

Gaat de ander door met het agressieve gedrag, geef aan dat de persoon kan kiezen tussen een oplossing zoeken of het gesprek staken. Geef duidelijk aan welk gedrag je wel en niet accepteert.

Vorzorgsmaatregelen bij gesprek

Medewerkers en leidinggevenden bereiden zich voor op een gesprek naar aanleiding van een incident. Hiervoor treffen zij voorzorgsmaatregelen met betrekking tot tijd, plaats, inhoud en aanwezigheid.

Denk hierbij aan:

1. Gesprek vindt plaats onder werktijd.
2. Gesprek vindt plaats op school.
3. Kies voor een geschikte ruimte, waar je in geval van nood weg kunt.
4. Gesprek wordt gevoerd door tenminste twee personen.
5. Collega's zijn op de hoogte van het gesprek en de verwachte tijdsduur.
6. Gebruik indien gewenst de deskundigheid en het advies van partners zoals Leerplicht, schoolmaatschappelijk werk, jeugdarts.

Vormen van grensoverschrijdend gedrag en aanpak

<p>(Non)verbale agressie</p> <p>Zowel in persoon, als op social media</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Beledigen • Vernederen • Smaad • Treiteren • Discrimineren • Seksuele intimidatie 	<p>Het kind wordt meteen uit de situatie verwijderd gedurende de rest van de schooldag. Dit maakt aan de klas duidelijk dat dit gedrag niet wordt geaccepteerd en brengt veiligheid terug in de klas. Dit kan op de volgende manieren:</p>
<p>Persoonsgerichte bedreiging</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dreiging door houding, gebaar of andersoortig gedrag. • Bemoedigen, onmogelijk maken of juist dwingen • Lokaalvredebreuk • Pogingen tot schoppen, slaan of verwonden • Stalken 	<ul style="list-style-type: none"> - 2 groepen hoger of lager plaatsen. - Ouders halen het kind op van school. <p>Er wordt een aantekening gemaakt in Parnassys op het formulier 'Officiële waarschuwing'.</p>
<p>Fysieke agressie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mishandeling • Verwonden, pijn veroorzaken • Aanranden • Beetpakken, duwen, trekken, slaan, gericht gooien, spugen • Wapengebruik 	<p>Ouders worden ingelicht; telefonisch of met een gesprek meteen na school.</p> <p>Er vindt een gesprek plaats met leerkracht, directie, ouders en kind. In het gesprek gaan de ouders en kind een contract (bijlage 1) aan met school ter verbetering van het gedrag en worden consequenties besproken voor wanneer er nogmaals grensoverschrijdend gedrag getoond wordt, zijnde:</p>
<p>Agressie op objecten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vernielen • Gooien met objecten 	<p>2^e x: een dag geschorst 3^e x: maatwerk, bijvoorbeeld meerdere dagen schorsen, een week of een verwijderingsprocedure starten, afhankelijk van de mate van grensoverschrijdend gedrag.</p>

Voorgaand schema geeft niet uitputtend aan:

- a. Welke maatregel bij welk incident de juiste is. Het is aan de leidinggevende en de medewerker om de situatie te beoordelen en een passende maatregel op te leggen. Vast staat wel dat er altijd een passende maatregel moet worden genomen, al is het maar een stevig gesprek.
- b. Het gaat te ver om op detailniveau te beschrijven wat we verstaan onder iedere uiting van agressie en geweld. In principe wordt iedere vorm van gedrag, dat een medewerker uit balans kan brengen, niet getolereerd. Het is aan de medewerker en de leidinggevende om dit te signaleren.

Tip

Het kan de-escalierend werken als u een collega, die te maken heeft met een agressieve leerling/ouder/bezoeker, te hulp schiet. U moet wel vooraf inschatten of het echt nodig is. Kan uw collega de situatie zelf oplossen? Blijf dan uit de buurt.

Afhandelen: melden en registratie

De medewerker is verplicht om situaties waarbij sprake is van agressie of geweld te melden bij de leidinggevende.

De leidinggevende is verplicht om de afhandeling van de melding en de sanctie terug te koppelen naar de medewerker. Om het beleid te monitoren en waar nodig bij te sturen, is het van belang om inzicht te krijgen in de aard en omvang van de agressie-incidenten door middel van melding en registratie. Registratie geeft op langere termijn inzicht in de effectiviteit van de maatregelen, vormt de basis voor preventieve maatregelen en is belangrijk bij het doen van aangifte, dossieropbouw en het verhalen van schade.

Registratie gebeurt in Parnassys in het document 'Officiële waarschuwing'.

Afhandelen: opvang en nazorg

Opvang

Direct na een incident wordt de veiligheid hersteld en de betrokken medewerker gesteund. De leidinggevende is hiervoor verantwoordelijk. Procedure eerste opvang na incident:

- a. De leidinggevende en medewerker gaan zo snel mogelijk in gesprek over het incident.
- b. De leidinggevende zorgt voor herstel van de veiligheid van de medewerker, eventueel door te zorgen voor vervoer naar huis.
- c. De medewerker wordt indien nodig begeleid naar EHBO, arts of ziekenhuis.
- d. Ga na of medewerkers of andere partijen moeten worden geïnformeerd. Voorkom dat verhalen in de organisatie gaan "rondzingen."

Nazorg

De impact van agressie en geweld op de medewerker, hangt af van veel factoren. Bijvoorbeeld eerdere incidenten, de ernst van het voorval of hoe de medewerker op dat moment in zijn vel zit. Ook op het eerste gezicht 'lichtere' incidenten kunnen een flinke impact hebben.

Het is niet altijd nodig om de betrokken medewerker direct begeleiding aan te bieden. Mensen hebben een groot natuurlijk zelf herstellend vermogen en zijn vaak zelf goed in staat om een schok te boven te komen. Geef de medewerker waar nodig ondersteuning en toon in ieder geval betrokkenheid en belangstelling. Dit geldt ook voor collega's.

Maatregelen voor een effectieve aanpak van veiligheid tegen personeel

1. Draag uw schoolnorm van acceptabel gedrag uit via huisregels en gedragsregels.
2. Bevorder dat medewerkers elk voorval van agressie of geweld melden.
3. Registreer alle incidenten van agressie en geweld tegen personeel.
4. Train de medewerkers in het voorkomen van en omgaan met agressie en geweld.
5. De schoolleiding reageert binnen 48 uur richting de dader.
6. Bevorder dat medewerkers een melding of aangifte doen bij de politie.
7. Verhaal schade zo veel mogelijk op de dader.
8. Verleen nazorg aan medewerkers die slachtoffer zijn van agressie of geweld.

4. Diverse protocollen/aanwijzingen voor de handelwijze bij incidenten

4.a. Meldplicht bij grensoverschrijdend gedrag bij medewerkers

Iedere medewerker heeft meldplicht wanneer hij het vermoeden of de wetenschap heeft dat een medewerker of vrijwilliger zich schuldig heeft gemaakt aan grensoverschrijdend gedrag jegens leerlingen. Momenteel wordt onder grensoverschrijdend gedrag verstaan: seksueel misbruik, seksuele intimidatie, fysiek geweld, psychisch geweld, discriminatie en radicalisering.

De medewerker moet dit direct melden aan de rector/directeur. Die geeft de melding door aan het bestuur. Het bestuur is verplicht om de zaak te melden bij de vertrouwensinspecteur. Ook kunnen eigen waarnemingen en bevindingen van het bestuur leiden tot een melding aan de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur adviseert over de te nemen stappen en verleent bijstand bij het zoeken naar oplossingen. Als het gewenst is, biedt de vertrouwensinspecteur begeleiding bij het indienen van een klacht of het doen van aangifte. Wanneer mogelijk sprake is van strafbare feiten legt de vertrouwensinspecteur het bestuur de verplichting op om aangifte of melding bij de politie te doen.

Ouders, leerlingen, docenten, directies en besturen kunnen te allen tijde de vertrouwensinspecteur benaderen wanneer zich in of rond de school problemen voordoen op het gebied van seksuele intimidatie en seksueel misbruik, lichamelijk geweld, grove pesterijen en extremisme en radicalisering.

De vertrouwensinspecteur is tijdens kantooruren bereikbaar op 0900-1113111.

4.b. Aangifte of melding bij de politie

Onderwijspersoneel dat slachtoffer is van agressie en geweld zou altijd aangifte bij de politie moeten doen. Aangifte wordt in principe gedaan door de direct getroffene.

Het komt voor dat het slachtoffer er zelf niet toe in staat is. De schoolleiding kan dan, met een schriftelijke volmacht van de medewerker, namens hem of haar aangifte doen. In het geval dat een slachtoffer - of de school namens het slachtoffer - aangifte doet tegen een leerling, moeten eerst de ouders van de betreffende leerling worden geïnformeerd. Bij een aangifte stelt de politie - aan de hand van vragen en een (getuige)verklaring - een proces-verbaal op. Het gevolg kan zijn dat er een politieonderzoek komt naar wat er is gebeurd

In plaats van een officiële aangifte kan ook melding worden gedaan bij de politie. Er wordt dan geen aangifte opgenomen en dus ook geen onderzoek ingesteld. Een melding is altijd van belang, zeker wanneer andere aangiften of meldingen over dezelfde verdachte bij de politie binnenkomen. Ook bij een melding is het mogelijk dat de politie de verdachte aanspreekt op zijn of haar gedrag. Melding kan worden gedaan door het slachtoffer, de werkgever of een willekeurige collega.

4.c. Incidentenregistratie

Een belangrijk instrument bij veiligheidsbeleid is een incidentregistratie: een centrale plek (Parnassys) waar alle incidenten, meldingen en klachten op het gebied van pesten, agressie, geweld, seksuele intimidatie, discriminatie en racisme worden geregistreerd.

Incidenten die volgens de door OCW geformuleerde definities in ieder geval geregistreerd moeten worden, zijn:

1. Fysiek geweld dat letsel tot gevolg heeft.
2. Fysiek geweld waarbij wapens gebruikt zijn.
3. Wapenbezit (onderscheiden- naar vuur- steek en overige wapens).
4. Seksueel misbruik en seksuele intimidatie (waaronder loverboys).
5. Grove pesterijen.
6. Discriminatie (onder meer naar ras, geslacht en seksuele geaardheid)
7. Bedreigingen
8. Vernieling of diefstal van goederen.

9. Bezit van, handel in of gebruik van drugs.

Om het beleid te monitoren en waar nodig bij te sturen, is het van belang om inzicht te krijgen in de aard en omvang van incidenten door middel van registratie. Registratie geeft op langere termijn inzicht in de effectiviteit van de maatregelen, vormt de basis voor preventieve maatregelen en is belangrijk bij het doen van aangifte, dossieropbouw en het verhalen van schade.

4.d. Contact opnemen met de politie

1. Bij calamiteiten of een incident wordt een lid van de schoolleiding gewaarschuwd.
2. In geval van brand of een bommelding geldt de daarvoor geldende procedure (zie veiligheidsplan en/of bedrijfshulpverleningsplan van de school).
3. Indien nodig wordt de politie gebeld. Wanneer de schoolleiding afwezig of niet bereikbaar is neemt een docent dit initiatief.
4. Indien contact met de politie wordt opgenomen, kan gebeld worden met
  - a. Alarmnummer 112
In zeer urgente gevallen, zoals een ernstig ongeluk en heterdaadsituaties.
  - b. Receptie regiopolitie
Indien de komst van de politie tussen 10 en 30 minuten aanrijtijd gewenst is.
Indien er sprake is van bedreiging, gewelddadig gedrag of ernstige mishandeling.
Andere omstandigheden die om snelle ondersteuning van de politie vraagt.
  - c. Contact opnemen met de wijkagent
Indien advies en/of overleg gewenst is.

4.e. Ongewenste bezoekers

1. Bij de ingangen tot het schoolplein zijn duidelijk leesbaar de bordjes verboden voor onbevoegden aangebracht (artikel 461 wetboek van strafrecht).
2. Ongewenste bezoekers worden door het personeel gevraagd het gebouw of het terrein te verlaten.
3. Indien een ongewenste bezoeker de school of het terrein weigert te verlaten, wordt een lid van de schoolleiding gewaarschuwd.
4. De schoolleiding legt - indien van toepassing - een bestand aan van ongewenste personen. Dit bestand is toegankelijk voor alle medewerkers.
5. De politie verbaliseert de ongewenste bezoeker wegens overtreding onbevoegd op het terrein (artikel 461) en/of huisvredebreuk (artikel 138).
6. De school houdt een registratie bij van het aantal incidenten dat op deze manier heeft plaats gevonden en bespreekt deze periodiek met de wijkagent.

4.f. Omgaan met criminaliteit

1. De school is niet aansprakelijk voor diefstal van goederen van leerlingen en kan dus door ouders/verzorgers niet worden aangesproken op het vergoeden van schade door diefstal.
2. Aan ouders/verzorgers/leerlingen wordt jaarlijks meegedeeld dat het meenemen van waardevolle goederen naar school niet aan te raden is.
3. In de sportles geven leerlingen waardevolle spullen (sieraden, horloges) af aan de docent. Deze bewaart de goederen op een veilige plaats en ziet er op toe dat iedere leerlingen alleen met de eigen spullen weg gaat.
4. Bij diefstal van waardevolle goederen, zoals telefoon, geluidsdragers, e.d., wordt door de school als volgt gehandeld:
  - a. In overleg met de leerling wordt onderzoek gedaan naar de mogelijke dader(s).

- b. Met mogelijke dader(s) wordt door de schoolleiding gesproken.
  - c. De school neemt contact op met de ouders/verzorgers en geeft hen het dringende advies om aangifte te doen bij de politie.
  - d. De school doet melding van de diefstal bij de politie
5. Bij diefstal van een fiets uit de stalling of van het terrein wordt door de school als volgt gehandeld.
- a. De leerling kan aantonen dat de fiets op slot stond.
  - b. De leerling zoekt, eventueel samen met een conciërge, in de directe omgeving naar de fiets.
  - c. De school neemt contact op met de ouders/verzorgers en geeft hen het dringende advies om aangifte te doen bij de politie.
  - d. De school doet melding van de diefstal bij de politie.
  - e. Indien van toepassing laat de school door een medewerker onderzoeken of er beelden van de diefstal zijn te zien op banden van de beveiligingscamera's.

4.g. Bedreiging met geweld/geweld en het toebrengen van letsel (onderbrengen bij omgaan met agressie)

1. Bij vechtpartijen kunnen de betrokken leerlingen worden bestraft en eventueel geschorst.
2. Bij het gebruik van ernstig geweld en het toebrengen van letsel wordt aan de ouders/verzorgers het advies gegeven om aangifte te doen. De school kan besluiten tot schorsing of verwijdering. De school doet een melding bij de politie.
3. Bij bedreiging van leerlingen door schoolgenoten, worden gesprekken gevoerd en eventueel maatregelen genomen (straf, schorsing). Bij bedreigingen die buiten de school plaats vinden, wordt aan ouders geadviseerd om aangifte te doen.
4. Indien nodig wordt gewenste begeleiding/hulpverlening ingeschakeld.
5. Alle gevallen van bedreiging en geweld worden geregistreerd.

Dossiervorming

Bij herhaling van wangedrag kan de school overgaan tot definitieve verwijdering.

De misvatting heerst bij leerkrachten dat schorsing mag plaatsvinden na ruime dossiervorming. Dit is niet het geval. Verwijdering zelf is het dossier. Anders gezegd: de aanleiding tot de eerste verwijdering is dossiervorming. Als een kind zich blijft misdragen, en de ouders hebben er geen problemen mee dan kan definitieve verwijdering volgen. Het dossier is dan compleet.

Argumenten in een dossier:

1. School is een leerinstelling. De school beschermt het leerproces tegen kinderen en ouders die het leerproces ernstig belemmeren.
2. School beschermt de leerlingen en de leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag van een enkele medeleerling en/of een enkele ouder.
3. Een leerkracht kan op deze manier weer gewoon lesgeven, en vervalt niet in de functie van onderzoeker (wie is dader en wie is het slachtoffer); aanklager (jij bent de dader); verdediger (van het slachtoffer); rechter en gevangenisbewaarder. Waarbij een enkele ouder in de hoogste boom klimt als in 'deze rechtsgang' iets mis gaat. De leerkracht en de school beperken zich tot onderstaande: Het gaat wel eens mis. Hoe lossen we dit op. Wil jij het niet oplossen en jouw ouders vinden dat prima? Dan hebben jij en je ouders een probleem. De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dat kan betekenen dat je uit de groep of desnoods van de school wordt verwijderd.

Contract:

Dit contract wordt getekend, omdat na de officiële waarschuwing er nogmaals grensoverschrijdend gedrag heeft plaatsgevonden.

In dit contract stemmen jullie in met de volgende afspraken:

Bij nogmaals grensoverschrijdend gedrag worden de volgende maatregelen genomen:

1. De leerling wordt een dag geschorst.
2. Maatwerk, bijvoorbeeld meerdere dagen schorsen, een week of een verwijderingsprocedure starten, afhankelijk van de mate van grensoverschrijdend gedrag.

De betrokken leerling gaat aan de volgende punten werken om het vertrouwen te herstellen. School en ouders zullen de leerling hierin steunen:

- 1.
- 2.

Bij ondertekening van dit contract stemmen jullie in met de afgesproken maatregelen.

Plaats:

Datum:

Handtekening ouders:

Handtekening leerling:

Handtekening directie: